
K DEBUTU BARBORY HRÍNOVEJ *JEDNOROŽCE*

MARTINA BUZINKAIOVÁ

TO THE DEBUT OF BARBORA HRÍNOVÁ *UNICORNS*

The study focuses on the debut of Barbora Hrínová *Unicorns*. The primary goal is to describe basic poetological parameters of short stories through interpretation and analysis. The study also deals with the literary-critical evaluation of other critics, while in the end it offers its own critical evaluation.

Keywords: Slovak literature; literary criticism; queer; unicorns; feminism; Barbora Hrínová

Barbora Hrínová (1984), scenáristka a trojnásobná finalistka literárnej súťaže Poviedka, debutovala zbierkou poviedok *Jednorožce* v roku 2020. Knihu tvorí osem próz, v ktorých autorka stvára problémy rozmanito atypických postáv („jednorožcov“) neúspešne hľadajúcich uspokojivý vzťah a svoje miesto vo svete. Zbierka vyšla v *Aspekte*, v knižnej edícii slovenskej feministickej vzdelávacej a publikačnej organizácie, ktorá sa už od svojho vzniku v roku 1993 zameriava na rodovú senzibilizáciu spoločnosti:

Ide o citlivosť na rodovo (spolu)štruktúrované a/symetrie vo všetkých súčastiach literárneho diela a jeho existencie a že práve takáto citlivosť umožňuje otvorené a otvárajúce interpretácie bez nároku na jedinú správnosť či výlučnosť. Na Slovensku sa od začiatku deväťdesiatych rokov uplynulého storočia ako súhrnná charakteristika zamerania feministických poznávacích, osvetových či politických aktivít a projektov zaužívalo pomenovanie zvyšovanie rodovej citlivosti (Cviková 2014: 69).

Hrínovej texty síce nie sú priamo feministicky orientované, no zodpovedajú aspektovskému kontextu v svojej snahe scitlivovať človeka a spoločnosť na isté témy, napr. inakosť, ktorá je centrálnou témou zbierky *Jednorožce*.

Práve citlivosť v prístupe k téme bola jednou z vecí, ktoré na debute ocenila tiež porota slovenskej literárnej ceny Anasoft litera, udeľovanej raz ročne za najlepšie pôvodné slovenské prozaické literárne dielo alebo preklad pôvodného prozaického literárneho diela autorov, ktorí sú občanmi Slovenskej republiky:

O výbere laureátky rozhodli veľmi jemné detaily, predovšetkým zvýšená autorská vnímavosť a schopnosť zosilňovať – dúfajme – aj čitateľskú citlivosť [...]. Hrínová nám ukazuje, že krehkosť, ktorú máme tendenciu prehliadať, môže byť hodnotou. Citlivosť v jej debutových poviedkach nie je prezentovaná ako zlyhanie, ale je presvedčivo tvarovaná ako základný atribút ľudskosti. Hrínová píše o inakosti, neexotizuje ju však ani neexploatuje, a práve preto nám umožňuje prijať rozličné spôsoby života či hľadania identity (Anasoft litera 2021).

Hrínovej víťazstvo v danom ročníku ceny Anasoft litera bolo do istej miery prekvapujúce, pretože desiatku finalistov tvorili prevažne knihy už etablovaných autorov, napr. Richard Pupalá, Veronika Šikulová, Etela Farkašová, Alta Vášová alebo Jana Juráňová. *Jednorožce* však o svojich kvalitách presvedčili nielen porotu Anasoft litera, ale tiež odbornú i čitateľskú verejnosť, ktorú autorka zaujala jemným kreovaním tém a schopnosťou „písať netrendy spôsobom o trendy témach, otvorene o tele a sexe, tlmene i hanblivo o citoch“ (Janecová 2020: 21). Literárna kritika označila zbierku za „neobyčajne súdržnú, cieľavedome vyskladanú s jasným myšlienkovým podloží“ (Nádaskay 2021: 178) a ocenila tiež autorkin „pozorovací talent a schopnosť trpezlivo ohmatávať predovšetkým situačný detail“ (Prušková 2020: 41). Aktuálne a populárne témy (ako je napr. rôzna

sexuálna orientácia, kult tela, tlak médií, fenomén sociálnych sietí alebo nomádstvo) autorka vo svojom debute nestvárnjuje povrchno či prvoplánovo, ale dokáže s odstupom, „akoby zboku sledovať problémy ľudí svojej doby a zároveň kriticky prehodnocovať aj to, čo sme zvyknutí automaticky prijímať“ (Darovec 2021).

Barbora Hrínová sa svojím debutom zaradila do silnejúcej línie ženských autoriek po roku 2000, pričom v kontexte súčasnej slovenskej prózy vyniká citlivým prístupom k téme inakosti, ktorú ne-exotizuje, ale stvárnjuje ako prirodzenú súčasť postáv. Protagonistky a protagonisti s fyzickým alebo psychickým problémom majú blízko pars pro toto k postavám Ivany Dobrákovovej, pocit samoty či osamelosti možno nájsť tiež v tvorbe Moniky Kompaníkovej. Schopnosť (seba)ironického nadhľadu a odstupu spája prózy s textami Ivany Gibovej, no zatiaľ čo Gibovej literárne gesto je extrovertne cynické, Hrínovej písanie je skôr introvertné, jemné a vtipné.

Nateraz sa neobjavili žiadne jednoznačne negatívne recenzie na *Jednorožce*; v literárnokritických reakciách sa kritickejšie hodnotenie vyskytuje sporadicky, väčšinou sa pozornosť literárnych kritikov a kritičiek sústreďí na kvalitatívne presvedčivé aspekty zbierky. Najkritickejšie reflektoval zbierku Viliam Nádaskay, ktorému prekážala priamočiarosť, explicitnosť niektorých poviedok, jazyková zložka textov a celková kvalitatívna nevyrovnanosť zbierky, ktorú sčasti vnímal aj Vladimír Barborík.⁽¹⁾ Niektoré znaky Hrínovej tvorby však

1 Nádaskay rozdeľuje zbierku na kvalitné a nekvalitné texty: „Vo väčšine prípadov nejde ani o okaté a násilné rozrušovanie ustálených obrazov, ani o preteky o čo najbizarnejšie pospлетané príbehy. Tu by som však zdôraznil slovo „väčšinou“. Problémom je, že dva z troch textov (Saturnov návrat, Chémia a Tesne vedľa), ktoré pôsobia násilne a umelo, sú hneď prvé dve poviedky v knihe. Myšlienkovito a poetologicky majú v knihe svoje miesto a nesú jasný autorský rukopis, avšak v diametrálne horšej podobe ako ostatné texty“ (Nádaskay 2021: 179). Barborík síce tiež konštatuje, že kniha „nie je celkom vyrovnaná [...], tak pol na pol“, ale zároveň dodáva, že tu nájdeme „poviedky solídne, a potom pár próz dobrých“ (Literárny kvocient 2021). Hoci Barborík rozlišuje rôznu stupeň kvality textov, žiadnu z poviedok nehodnotí ako zlú. Odlišný postoj recenzentov k jednotlivým textom možno ilustrovať na hodnotení „Saturnovho návratu“; zatiaľ čo pre Barboríka predstavuje najlepšiu poviedku zbierky, v Nádaskayovej recenzii figuruje ako jedna z troch najhorších. Rozdielne (až protichodné) hodnotenie jednotlivých textov svedčí o probléme subjektívnosti v estetickom hodnotení, ale aj nejednotnosti kritérií, podľa ktorých sa umelecké dielo posudzuje. V tomto prípade súh-

boli reflektované protichodne: napríklad Radoslav Passia zhodnotil knihu ako „literátsku“ a „štylisticky bravúrne“ (Passia 2021), ale Viliam Nádaskay považoval výrazovú stránku textov za najväčšiu slabinu knihy, ktorá sa vyznačuje „jazykovou nekonzistentnosťou, nedôslednosťou, banálnymi, predvídateľnými pointami a zbytočnými introspektívnymi poznámkami“ (Nádaskay 2021: 179). V uvedených literárnokritických reflexiách knihy dominuje síce pozitívne hodnotenie, no niektoré protikladné sudy môžu navodiť pochybnosti o relevantnosti výberu laureátky ceny Anasoft litera. Cieľom štúdie je prostredníctvom interpretačnej analýzy niekoľkých aspektov zbierky *Jednorožce* zistiť, ako a v čom sa prejavuje jedinečnosť oceneného debutu Barbory Hrínovej.

V centre ôsmich poviedok zbierky *Jednorožce* stoja postavy (prevažne ženy), ktoré napriek tomu, že sa pohybujú v rôznom prostredí (v malej dedine na východe Slovenska, na študijnom pobyte v Gruzínsku, v právnickej firme, na univerzite atď.), spája rôznorodá forma inakosti: niektoré sa odlišujú svojou sexuálnou orientáciou, iné telesným nedostatkom (asymetrickými prsami, ochlpením či obezitou), povahou (introvertnosťou) alebo expatovským spôsobom života. Zástupným symbolom inakosti je jednorožec, ktorý má však viacero významov. V predkresťanskom období sa kvôli svojmu rohu spájal s mužským (falickým) princípom, neskôr stelesňoval čistotu a nevinnosť (Becker 2002: 105). V súčasnosti na dúhovom pocho-de podporujúcom LGBTI+ komunitu v spojení s dúhou symbolizuje diverzitu a rovnosť v rodovej otázke, no odkazuje tiež na odlišnosť a výnimočnosť vo všeobecnosti. Obraz jednorožca sa spája tiež s gýčom, je takmer nemožné prehliadnuť ho v nákupných centrách v podobe extravagantných hračiek či nafukovačiek s pestrofarebnou hrivou. Barbora Hrínová implicitne odkazuje na všetky tieto významové roviny, no do popredia stavia najmä inakosť ako takú.

---

lasím s literárnokritickým hodnotením Barboríka, pretože uvedené nedostatky sú v zbierke sporadické a vyvážené inými aspektami (podrobnejšie sa tomu venujem v interpretácii).

Jednou z podôb inakosti sú i rôzne formy sexuálnej orientácie. V súčasnej slovenskej literatúre nie je veľa próz, ktoré by tematizovali sexuálnu orientáciu, ak sa taký text objaví, pracuje s námetom väčšinou prvoplánovo. V Hrínovej zbierke sa sexualita (hetero-/homo-/bi-/asexualita) tematizuje takmer v každom texte, nepredstavuje však jediný determinant postáv. Napríklad pre právničku z textu „Sa-turnov návrat“ nie je jej homosexuálna orientácia problémom, ťaží ju skôr pocit zlyhania, osobného (rozchod) i pracovného (strata zamestnania) krachu. Podobne ako iné „trendy“ témy nie je ani LGBTI+ modelované v textoch ako niečo „veľké“ alebo exotické (nezvyčajné), predstavuje prirodzenú súčasť sveta postáv, len jednu z charakteristík, ktorá ich od iných ľudí odlišuje.

Hoci je inakosť prirodzená, postavy trpia pocitmi neprirodzenosti, nenormálnosti a nedostatočnosti, ktoré sú vyvolané okolím a jeho volaním po normalite; „jednorožce“ sú cez optiku „normálnych“ ľudí vnímané ako „veľký nechutný hmyz“ (Hrínová 2020: 122), ako niečo neprirodzené, čo je horšie „ako choré, to by sa dalo vyliečiť, alebo pokazené, to by sa dalo opraviť“ (ibid.: 119). Postavy sa v snahe naplniť predstavy a očakávania iných často dostávajú do nepríjemných a konfliktných situácií: Tereza z poviedky „Jednorožce“ nadväzuje intímny vzťah s Jürgenom napriek tomu, že ho „príliš nechce, len sa snaží vyhovieť okoliu. Vždy, keď po maturite prišla za babkou na dedinu, dostala jedinú otázku: Máš už frajera?“ (ibid.: 127). Jürgen kupuje Tereze žiletky (lebo je príliš ochlpená), navrhuje hormonálnu terapiu na zvýšenie libida (Tereza sa mu zdá málo vášnivá) a vyžaduje permanentnú telesnú blízkosť, aby jej asexuálnosť eliminoval a čo najviac ju priblížil k svojmu ideálu „normálnej“ ženy. Tereza i ďalší protagonisti poviedok opakovane zlyhávajú v konfrontácii s konvenčnými a stereotypnými očakávaniami, základným životným pocitom je u nich frustrácia z vlastnej nevyhovujúcej „normality“: „Tereza sa cíti ako výrobok v oddelení reklamácií, na ktorý pripevnili štítok s popisom funkcií, ktoré by mal mať a nemá“ (ibid.: 149). Úsilie osvedčiť sa v množstve rolí spôsobuje roztrieštenie identity do sub-

identít, v ktorých je zastúpená vždy iba časť z človeka; v závislosti od miesta a času sa vyberá konkrétne „ja“, ktoré v danej chvíli vyhovuje okoliu. Romana z textu „Saturnov návrat“ zlyháva vo všetkých prisúdených rolách (úspešná právnička, atraktívna priateľka, šikovná dcéra, potenciálna matka). Strata zamestnania i priateľky, zadováženie si kobyly Kláry namiesto detí či ťažkosti pri hľadaní vlastného bývania vedú Romanu k priznaniu si vlastnej neschopnosti; svoj dočasný návrat domov vníma ako osobnú prehru: „Dnešná cesta je dôkaz, že všetky predošlé kilometre boli zbytočné. Akoby sa na horezeckej stene vyškriabala len po istý bod a pustila sa“ (ibid.: 33). Nenaplnenie úzko vymedzených predstáv o normalite stavia postavy v očiach druhých i seba samých do pozície outsidera, dôsledkom čoho nadobúdajú intenzívny pocit osamelosti (v poviedkach „Saturnov návrat“, „Chémia“, „Jednorožce“, „Sladká“, „Naša“).

Tlak okolia prichádza z rôznych strán, aj z komunity LGBTI+. Autorka v poviedke „Naša“ modeluje postavu asexuálnej ženy, ktorá je konfrontovaná s nátlakom svojej lesbickej spolubývajúcej; tá od nej žiada, aby sa začlenila do ich komunity, aby priznala, že je minimálne bisexuálna. Homo-/bisexualita je v danom texte normou, ktorej sa musí protagonistka prispôbiť, preto nadviaže nezáväzný vzťah s inou ženou. Autorka tak problematizuje inakosť (v danom prípade konkrétnu sexuálnu orientáciu), ktorá je atakovaná druhými postavami v iných textoch. Napríklad v poviedke „Tesne vedľa“ Hrínová stvárňuje vzťah dvoch homosexuálnych chlapcov a znechutenie matky jedného z nich nad ich orientáciou. V textoch sa tak podriadenosť inakosti (minority) voči majorite relativizuje; to, čo je v jednej poviedke menšinové, je v inej diktujúcou a očakávanou normalitou. Podobne autorka postupuje aj pri postave Bonyho z poviedky „Chémia“:

„Zábery z parlamentu vystriedala reportáž z akéhosi Gay Pride. Keď sa Bonymu pred očami mihotali dúhové zástavy, pestrofarebné účesy a silné gestá LGBTI komunity, prepadol ho pocit

nespravodlivosti. Za neho kto bude manifestovať? Za škaredého muža s bipolárnou poruchou?“ (ibid.: 57).

Opäť je prehliadanou inakosťou „obyčajnosť“ postavy (heterosexuál s nadváhou) a oceňovanou výnimočnosťou (z Bonyho pohľadu) príslušnosť k LGBTI+ komunite. Ambivalentnosť vzťahu minority a majority v sebe implicitne nesie istý stupeň funkčnej tenzie, ktorou autorka dynamizuje naráciu aj na úrovni témy.

Týmto spôsobom autorka ironizuje tiež symbol jednorožca, inakosť vo všeobecnosti; v texte „Jednorožce“ vystupuje jednorožec ako gýčová nafukovačka a hračka: „Sú to mimoni, mutanti, plyšové vnútornosti, okaté ‚špiny‘, Pikaču s tyrkysovým prelivom. Nevedela, že jednorožce môžu existovať aj vo forme žaby či dážd'ovky“ (ibid.: 144). Obraz „zmutovaných jednorožcov“ implicitne odkazuje na negatívny dôsledok ľudskej túžby byť iný, výnimočný, čím sú ľudia, paradoxne, opäť len rovnakí. Výrazná odlišnosť sa stáva novou normou: každý chce byť „jednorožcom“. Hrínová vo svojej zbierke jemne kreuje príbehy „novej menšiny“: obyčajných, nenápadných ľudí s trápením, ktoré je síce pestrofarebné (rôznorodé), ale bez túžby takým byť; je tiché, „chronické a nenápadné, vyvstávajúce z nepatrných vonkajších príčin“ (ibid.: 134). Autorkin postoj k téme inakosti je ambivalentný, viacúrovňový, problematizujúci; povrchnosť či jednorozmernosť tematizovaného problému tu nenájdeme.

Osamelosť je, rovnako ako inakosť, ďalšou centrálnou témou zbierky.⁽²⁾ Autorka ju v rôznych podobách spracovala v príbehoch o túžbe po

2 Osamelosť je v slovenskej literatúre pomerne častou témou, ktorú autori a autorky uchopujú rôzne. Ballove postavy svoju „dvojsamelosť“ (osamelosť vo vzťahu k iným i k sebe samému) neriešia, utekajú pred problémami a ľuďom sa vedome vzdávajú. Protagonisti Hrírovej poviedok sa naopak snažia vzdialenosť preklenúť, hľadajú cestu k druhému, k blízkosti (voči sebe samému k odcudzeniu nedochádza, osamelosť je „len“ jedna). V textoch Moniky Kompaníkovej súvisí izolovanosť postáv s prostredím, v ktorom sa nachádzajú; ich samota nie je chcená, ale podmienená najmä neúplnou rodinou, absenciou jedného rodiča či nezájmom zo strany blízkych (napríklad v próze *Piata loď*). Zatiaľ čo Kompaníkovej postavy sú tie, od ktorých sa odchádza, v Hrírovej poviedkach sa niektorí protagonisti neboja byť tými, čo opúšťajú iných a osamelosť si tak sami navodzujú (Alica z „Internations“ opakovane odchádza zo vzťahov s cudzincami a Tereza z poviedky „Jed-

blízkosti, prijatí a zmysluplných vzťahoch. Či už ide o starú Mervuľu, ktorá nosí susedke vajíčka, večne pendlujúcu Alicu ochotnú prekonať nemalú vzdialenosť kvôli stretnutiu s cudzím človekom, alebo Bonyho s nadváhou a jeho nutkavú potrebu byť nepretržite online – všetci túžia po bezpodmienečnom prijatí, byť samým sebou v blízkosti iného človeka. Hoci Hrínovej postavy majú k dispozícii nemalé možnosti na nadviazanie kontaktov (internet, cestovanie a i.), vytváranie pevných a trvalých väzieb je kvôli permanentnej neistote „doby tekutej modernity“ (Bauman 2020: 13)⁽³⁾ takmer nemožné. Neukotvená a osamelá je i protagonistka textu „Internations“, ktorá na stáži v Gruzínsku vyhľadáva viacero kontaktov. Väzby nadväzuje pomerne ľahko, často je ale v pozícii pasívneho objektu, necháva sa unášať chaotickým sledom náhod bez väčšej aktivity. Rovnako „bezstarostne“ vzťahy aj opúšťa, nedokáže sa k človeku bezpodmienečne pripútať.⁽⁴⁾ Neustálu neistotu a nestálosť života si postavy kompenzujú hľadaním alternatívneho zmyslu/významu v astrológii, numerológii, prípadne v náhradnej, umelo vytvorenej organizácii, stabilite (vizualizácia pokroku cez rôzne zoznamy, odškrtyvanie si čiastkových krokov):

---

norožce“ vzťah v skutočnosti ani nechce, nepotrebuje). Hrínovej osamelosť nie je vnímaná len negatívne (ak áno, postavy to neparalyzuje, žijú napriek tomu ďalej), pre niektoré postavy je akceptovaným dočasným stavom, ktorý im vyhovuje viac, než nezmyselný vzťah a povrchná blízkosť.

3 Tekutá modernita je sociologický pojem Zygmunta Baumana použitý na označenie charakteru súčasnej spoločnosti, ktorá je vo svojej podstate premenlivá, individualizovaná a globalizovaná. Proces modernizácie Bauman prirovnáva k procesu skvapalňovania, v ktorom sa pevné telesá (modernita) roztavia/roztopia za účelom sformovania niečoho nového: „Kapaliny sa pohybujú snadno. ‚Tečou‘, ‚plynou‘, ‚prúdi‘ [...]. Na rozdiel od pevných látok je není snadné zastaviť – obtékají překážky v cestě, jiné rozpouštějí nebo odnášejí s sebou, další prosáknou skrz ně. [...] Mimořádná pohyblivost tekutin je tím, co je spojuje s představou ‚lehkosti‘: [...] ‚Lehkost‘ nebo ‚beztížnost‘ si spojujeme s pohyblivostí a nestálostí [...]. To jsou některé z důvodů, proč lze ‚kapalnost‘ či ‚tekutost‘ považovat za vhodné metafory pro zachycení povahy současné, v mnohém ohledu originální fáze dějin modernity“ (Bauman 2020: 8–9). „Skvapalňovanie“ je radikálnou transformáciou celej spoločnosti i jednotlivca, čo vedie k zmene správania a hodnôt vo všetkých aspektoch života.

4 Vzťahy v „tekutej dobe“, rovnako ako iné aspekty života, charakterizuje pohyblivosť, dynamizmus, a teda „přechod od života v manželství k ‚životu na hromádce‘ se všemi průvodními postoji a strategickými konsekvencemi včetně předpokládané dočasnosti soužití a možnosti přerušit ho kdykoli a z jakékoli důvodu, třeba když se vytratí potřeba nebo touha“ (Bauman 2020: 201).

Kedy má narodky. Šestnásteho decembra. Ona bola šestnásty máj. A nachádzali sa na izbe číslo šestnásť. V tej zhode sa mihla malá nádej, že ich stretnutie mohlo mať hlbší zmysel. Možnože si ho vysníval nejaký šialený numerológ na smrteľnej posteli a Pán Boh ho vyslyšal. Prečo ho vyslyšal, nemusel nikomu vysvetľovať. Takto sa Alica snažila zmierniť pocit, že sa zase vystavila smršti náhodnosti a slepých uličiek. Jej život sa vzpíeral rozvinúť sa do nejakého príbehu na pokračovanie (ibid.: 87).

Autorka opäť modelované témy problematizuje; terajší spôsob života i online možnosti súčasnosti na jednej strane otvárajú postavám pomyselné dvere do sveta, na druhej strane ale svojou otvorenosťou nie sú dostatočne „stabilné/stabilizujúce“, neposkytujú pocit istoty.

Tému inakosti, osamelosti a neistoty Hrínová nestvárnjuje sentimentálne, dramaticky, práve naopak – postavy sa dokážu pozrieť na svoju situáciu s nadhľadom a sympatickou sebaíroniou. Napriek frustrácii sú schopné vysokej miery sebareflexie a ďalšieho fungovania; problémy ich zásadným spôsobom ovplyvňujú, no nikdy úplne neparalyzujú, sú to „ľudia nedramaticky nešťastní a netragicky nespokojní“ (Darovec 2021). Vďaka ironickému odstupu sú prózy odľahčené a nenásilne, prirodzene vtipné na správnych miestach. Napríklad protagonistka Tereza po rozchode (a niekoľkých výčitkách, že nie je taká, aká by mala byť) namiesto očakávaného emočného zrútenia konštatuje, že vie aspoň robiť rezne v trojobale. Úsmevne pôsobia aj krátke zamyslenia postáv nad ich okolím, napríklad nad skupinou psíčkarov a ich infantilnou komunikáciou na Facebooku:

Fenoméni pekného dníka mi už dlhšie vrtal v hlave. Koľkokrát za deň potrebuje mať človek zaželaný pekný dník a čo sa tým vlastne myslí? Má s vami ten, kto vám želá pekný dník, lepšie úmysly ako niekto, kto správu ukončí slovami S pozdravom? Nezazeral by na vás v rade pred pokladňou, nezavrhol vás za opač-

ný názorík, nevykúpil pred vami posledné vrecko múky v čase globálnej pandémie? (Hrínová 2020: 104).

Potenciálny pátos či sentiment príbehov autorka eliminuje práve jemnou prácou s humorom a iróniou.

Narácia jednotlivých textov je dynamická, rýchle striedanie sekvencií a scén dopĺňajú dialógy bez rozsiahlych introspektívnych monológov alebo rozbiehavých reflexií, čo však neoslabuje významovú rovinu zbierky, ktorú obohacuje funkčné opakovanie nosných motívov a práca s vhodne umiestnenými úryvkami z rôznych diskurzov; v texte „Sladká“ sú to napr. citácie z knihy o alternatívnej medicíne, ktoré ozrejmuju sémantiku názvu i základný problém hlavnej postavy, a teda „opancérování srdce, což se projevuje zablokovaním toku něžnosti a lásky k tělesnému člověku a životu vůbec. Poraněná duše odmítá někoho laskat, dávat mu sladké, necítí potřebu hladit, oslazovat druhým život“ (Hrínová 2020: 109).

Autorka modeluje témy presvedčivo najmä v poviedkach „Sladká“, „Jednorožče“ a „Klebeta“, t. j. originálne a bez zbytočného pátosu; v poviedke „Naša“, v ktorej sa autorka zručne „hrá“ so zmenou optiky (LGBTI+ ako norma), však vidieť jemnú tendenciu k nefunkčnému nadužívaniu náhody či k stereotypizácii postáv (napr. predstava lesby ako maskulínnej verzie ženy, ktorá má rada kamióny, zbrane a maskáče). Parciálnym problémom je i snaha dopovedať/vysvetliť zrejmé, explicitnosť na úkor náznakovosti (príklad pars pro toto – nepotrebujeme pre porozumenie poviedky úryvok článku o tom, že mileniáli majú dokázateľne menej sexu než predošlé generácie, keď je na rozlohe celého textu zreteľne tematizovaná asexuálnosť postavy). Vo vzťahu k jazykovej rovine poviedok sa zbierke vyčítala aj nesystémovosť v dialógoch:

„Well, aký si mala deň v Kutaisi, Ališa? Videla si mesto, right? Bagrati, Gelati?“ „No, I wasn't there.“ „Really?“ zarazil sa a trochu znervóznel. Tak čo potom robila? Aký mala program? S čajnísmenom? Priznala, že sa boli pozrieť na dinosaurie stopy.

„Ah, yey, Sataplia park [...]. Do you like dinosaurus? [...] So, you like čajnísmen then?“ (ibid.: 78–79).

Vzhľadom na to, že úlohou umeleckej literatúry nie je reprodukovat' realitu (a teda ani jazykový prejav), nepovažujem kombináciu slovenských slov a slov z cudzieho jazyka v prehovoroch postáv za neúčinnú, zmätočne však pôsobí nesystémový zápis cudzieho jazyka (raz ide o písanú, inokedy o fonetickú podobu slova – pars pro toto „čajnísmen“). Napriek tomu dialogické pasáže nepôsobia umelo, repliky v rozhovoroch znejú autenticky, zodpovedajú charakteru i prostrediu postáv.

Barbora Hrínová vo svojom poviedkovom debute stvárňuje problémy generácie osamelých jednorožcov s citom, no napriek tomu triezvo a problematizujúco. Hrdinovia poviedok, rozmanito atypické „jednorožce“, zastupujú (nielen) generáciu súčasných mileniálov, ktorí napriek svojmu úsiliu nemôžu nadviazať trvalý vzťah a stať sa samým sebou. Ich súkromný boj proti striktne vymedzenej normalite autorka odhaľuje umelecky presvedčivým, čitateľsky atraktívnym spôsobom. Za rôznymi odlišnosťami sa skrýva konkrétne individuum, ktoré je napriek svojim odchýlkam od normy súčasťou každodennosti. Trojica vzájomne prepletených ústredných tém (inakosť, osamelosť, neistota) sa spolupodieľa na celkovom dojme myšlienkového komplexnosti, súdržnosti zbierky, ktorej hlavnou devízou je prirodzene nevtieravý humor, (seba)ironický odstup a práca s významovými opozíciami (majorita – minorita, prirodzené – neprirodzené, normálne – nenormálne), s ktorými Hrínová zručne polemizuje. Jednotlivé texty tak nenásilne, ale intenzívne upozorňujú na skutočnosť, že inakosť je bežná, diverzita normálna a súčasnosť prirodzene farebná.

Mgr. Martina Buzinkaiová

Katedra slovenskej literatúry a literárnej vedy
Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove

Ul. 17. novembra 1, 080 01 Prešov
buzinkaiova.martina@gmail.com

PRAMENY

HRÍNOVÁ, Barbora

2020 *Jednorožce* (Bratislava: Aspekt)

LITERATÚRA

ANASOFT LITERA

2021 „Cenu Anasoft litera 2021 získala Barbora Hrínová za debutovú knihu *Jednorožce*“; www.anasoftlitera.sk, <https://www.anasoftlitera.sk/home/novinky/hlasovanie-v-cene-citatelov-an/cenu-anasoft-litera-2021-ziska> [prístup 12. 12. 2022]

BAUMAN, Zygmunt

2020 *Tekutá modernita* (Praha: Portál)

BECKER, Udo

2002 *Slovník symbolů* (Praha: Portál)

CVIKOVÁ, Jana

2014 *Ku konceptualizácii rodu v myslení o literatúre* (Bratislava: Aspekt)

DAROVEC, Peter

2021 „O problémoch prvého sveta...“; www.plav.sk, <https://www.plav.sk/node/246> [prístup 12. 12. 2022]

JANECOVÁ, Tamara

2020 „Nikam nepatrím...“; *Knižná revue*, č. 10, s. 20–21

LITERÁRNY KVOCIENT

2020 „Literárny kvocient #36: Naničhodnica/Jednorožce“; www.youtube.com, <https://www.youtube.com/watch?v=tIgNLPsAdms> [prístup 14. 7. 2021]

NÁDASKAY, Viliam

2021 „Nesúď knihu podľa obalu (a prvých poviedok)“; *Fraktál*, č. 2, s. 178–185

PASSIA, Radoslav

2021 „Večer na tému: Literárne debuty“; www.rtvs.sk, <https://www.rtvs.sk/radio/archiv/1412/1508333> [prístup 14. 7. 2021]

PRUŠKOVÁ, Zora

2021 „Zblízka o egoinakosti alebo Vitajte v ušľachtilom svete jednorožcov“; *Rozum*, č. 10, s. 10–11